

Folkhälsorådet
Orust

Välfärdsbokslut

med fokus på barn och ungdom

Orust kommun
2006- 2007

Inledning

Lokala välfärdsbokslut är en modell för att spegla hälsoläget i en kommun och ger möjlighet till att kunna styra och följa upp verksamheternas arbete med att förbättra folkhälsan. Folkhälsorådet i Orust kommun har beslutat att ta fram ett lokalt välfärdsbokslut vartannat år för att kunna följa utvecklingen över tid. Det förra togs fram för år 2005 och nu är det dags igen. Folkhälsorådet prioriterar för närvarande framför allt barn och ungdomars hälsa och har därför valt att fokusera på den målgruppen i detta bokslut. Välfärdsbokslutet stimulerar förhoppningsvis till en bred diskussion om vilka förändringar och utveckling som är önskvärd för att förbättra hälsoläget i Orust kommun. Valet av indikatorer följer de nationella målområdena för folkhälsan och i möjligaste mån finns en jämförelse med riket.

Sammanfattning

Det är mycket som ser positivt ut när man tittat på välfärdsbokslutet i sin helhet. Arbetslösheten är låg, ohälsotalet sjunker, den självskattade hälsan är hög jämfört med de andra kommunerna i Fyrbodalen och antal brott sjunker. Det finns dock en del statistik som vittnar om att insatser bör göras för att förbättra folkhälsan på Orust. Antalet institutionsplaceringar bland barn och unga är högt på Orust i jämförelse med andra kommuner. Andelen elever i år 8 som har druckit alkohol har sjunkit, men i jämförelse med övriga kommuner i norra Bohuslän så är andelen alkoholkonsumenter i år 9 hög och likaså andelen elever som har kört moped berusade och andelen elever som har skolkat en eller fler gånger den senaste månaden.

Andelen som har behörighet till nationella programmet är hög vilket är positivt, men andelen som har godkända betyg i idrott och hälsa är låg, framför allt bland flickorna.

Välfärdsbokslutet kan inte ge en heltäckande bild av hälsoläget utan kan bara ge en fingervisning om vilka insatser som skall göras och ligga som underlag till diskussioner om vad som skall prioriteras.

Mål för folkhälsan

En god hälsa bland kommuninvånarna är viktigt för att kommunen skall utvecklas i en gynnsam riktning och är en förutsättning för en hållbar utveckling.

I Orust kommun finns sedan 1995 ett Folkhälsoråd som bereder och beslutar om folkhälsoinsatser i kommunen. Folkhälsorådet är sammansatt av politiker och tjänstemän från kommunala nämnder och förvaltningar, Hälso- och sjukvårdsnämnden och Primärvården. En folkhälsoansordnare är anställd för att samordna och effektivisera folkhälsoarbetet som till största del sker ute i verksamheterna. Ansvaret för folkhälsoarbetet ses som en gemensam angelägenhet för Hälso- och sjukvårdsnämnden i norra Bohuslän och Orust kommun vilket regleras genom avtal.

Utgångspunkter för det lokala folkhälsoarbetet är:

- Det nationella målet för folkhälsa och de 11 målområdena
- Det goda livet - vision för Västra Götalandsregionen
- Hälso- och sjukvårdsnämndens mål och inriktning
- Vårt framtida Orust - mål för KF och KS

Folkhälsorådet har tidigare tagit fram ett folkhälsoprogram som håller på att revideras.

Programmet kommer att följa den folkhälsopolitiska policyn för Västra Götalandsregionen som förväntas vara klar för remissomgång under sommaren 2008.

Fram till den nya folkhälsopolicyn för Orust kommun är framarbetad arbetas utifrån de tidigare fastställda målen som är:

- Trygga och goda uppväxtvillkor
- En hälsosam ålderdom
- Delaktighet och inflytande
- Ökad fysisk, kulturell aktivitet och goda matvanor
- En drogfri kommun
- Skadesäkra miljöer

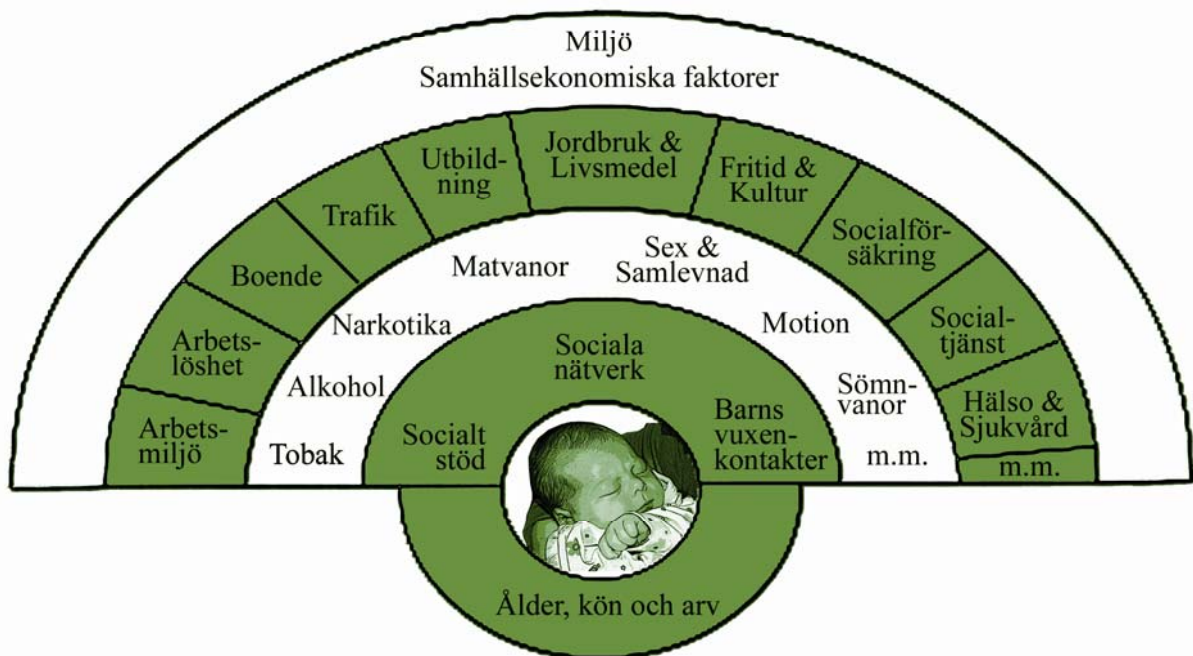
Hälsa

En god hälsa är för de flesta det mest betydelsefulla i livet. En god hälsa handlar inte bara om att hålla sig frisk från sjukdom utan handlar också om man har en meningsfull sysselsättning, bra boendemiljö, god ekonomi, vänner m.m. Många människor som har sjukdomar eller funktionsnedsättningar upplever ändå att deras hälsa är god. Omvänt finns också människor som upplever sin hälsa som dålig trots att de inte har någon sjukdom.

Det finns inga enskilda faktorer som avgör befolkningens hälsoutveckling. En mängd olika faktorer och betingelser har betydelse för och samverkar kring hälsan.

Bilden nedan beskriver de faktorer som har betydelse för och påverkar vår hälsa.

Hälsans bestämningfaktorer

Bilden av Orust

Orust, belägen på västkusten, är Sveriges tredje största ö. Kommunen Orust bildades 1971 efter ett antal sammanslagningar. Till kommunen hör också en levande skärgård med öar som Gullholmen, Karingön, Malö och Flatön.

Till största delen består kommunen av landsbygd, med ett antal mindre tätorter. Henån på norra Orust är det största samhället och fungerar som kommunens centralort.

I närheten finns Uddevalla och Stenungsund och sju mil söderut ligger Göteborg. Närheten till dessa större städer har bidragit till att arbetspendlingen från kommunen är relativt stor. De senaste åren har dock även inpendlingen ökat.

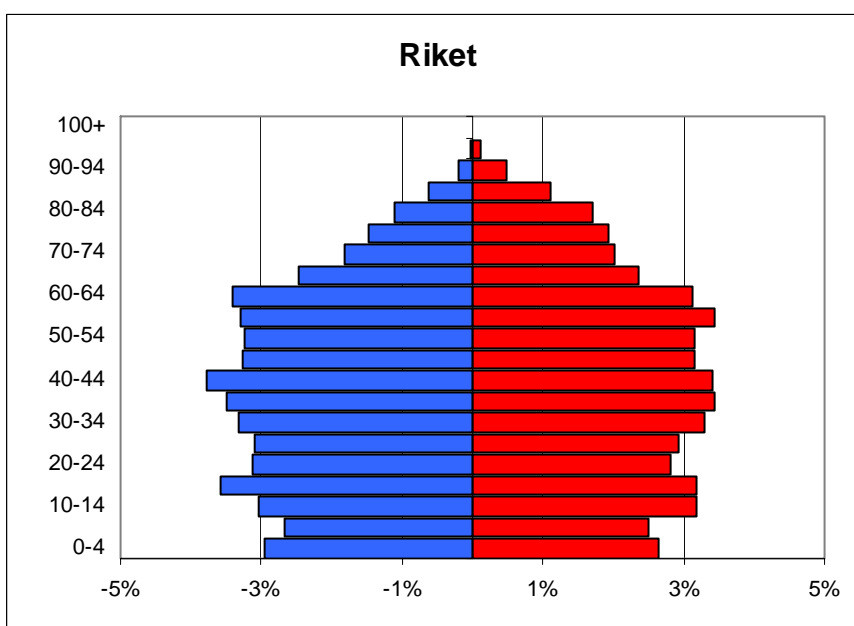
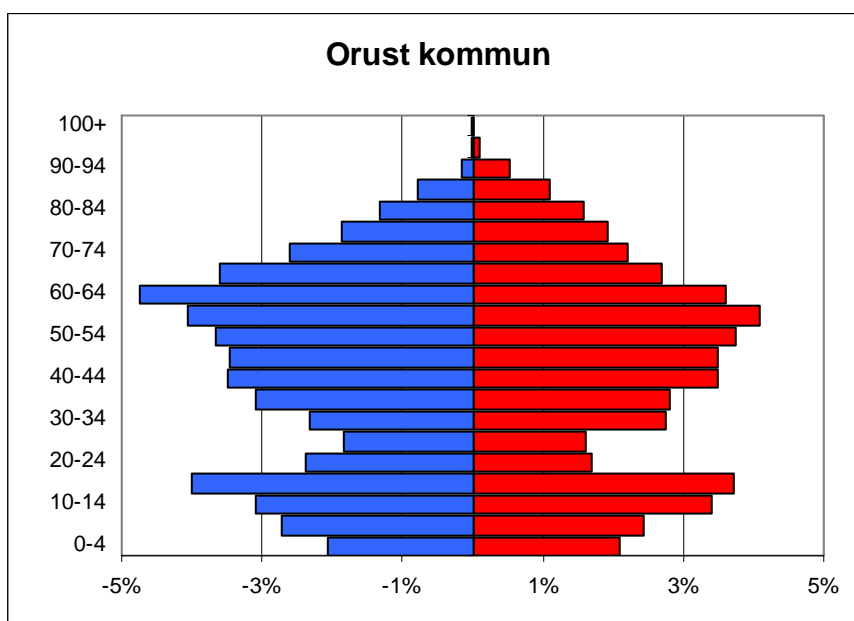
Näringslivet på Orust karaktäriseras av småskalighet. Merparten av företagen har mellan en och tio anställda. Båtbyggartraditionen är gammal, och Orust står idag för en stor del av landets totala produktion av fritidsbåtar.

Folkmängd 2007-12-31	15.373
Landareal kommunen	388 km ²
varav själva Orust	346 km ²
Invånare per km²	39
Antal personbilar	8 671
Medelålder 2007	44,1 år (riket: 41,0 år)
Fruksamhetstal 2006	2,0 barn/kvinna (riket 1,9)
Medelinkomst 2007 (för befolkning 20 – 64 år)	Män: 281 800 kr Kvinnor 197 600 kr (riket män: 276 700 kr) (riket kvinnor: 206 200)
Förväntad medellivslängd 2003-2007	Män: 79,9 år Kvinnor: 82,8 år (riket män: 78,5 år) (riket kvinnor: 82,8 år)

Orust var - främst under slutet av åttiotalet och början av nittiotalet - en snabbt växande kommun. Mellan åren 1987-1995 ökade Orusts befolkning med 16 % vilket gav en niondeplats i riket. Under 2007 har befolkningen ökat med 188 personer.

Medelåldern är något högre än riket. Medelinkomsten ligger högre än riket för män och lägre än riket för kvinnor. Medellivslängden är ungefär densamma som för riket, något högre för männen på Orust.

Befolkningspyramid

Befolkningspyramiden beskriver befolkningen i Orust kommun respektive riket.

Blå (till vänster) = män

Röd (till höger) = kvinnor

Pyramiden visar klart och tydligt att de är ett lägre antal unga vuxna, mellan 20-30 år, i Orust kommun jämfört med riket.

Delaktighet och inflytande i samhället

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsan. Särskilt viktigt är det att stärka möjligheten till delaktighet för socialt och ekonomiskt utsatta personer. Valdeltagande och jämindex är exempel på indikatorer som är kopplade till delaktighet och inflytande.

Riksdagsval

Röstande i de olika valen

Andel (%) av de röstberättigade

	Kommunen		Rikets genomsnitt	
	2002	2006	2002	2006
Kommunfullmäktige	78,2	81,6	77,9	79,4
Landstingsfullmäktige	78,1	76,7	76,7	78,1
Riksdagen	80,0	83,1	80,1	82,0

Kommentar:

Orust kommun följer i stort sett riket siffror när det gäller valdeltagande. Det är skett en ökning av valdeltagandet mellan 2002 – 2006 till riksdagen vilket är positivt.

Jämindex

Jämindex är sammanvägt av 13 olika variabler. För varje variabel rangordnas kommunerna efter hur stor *skillnad* det är mellan kvinnor och män. Förutom för tre variabler där det också är nivån som inverkar på resultatet och det är andelen låginkomsttagare, ohälsotal och arbetslösheten. Bäst får plats 1, sämst 290. Indexet är sedan genomsnittlig placering.

Variabler i indexbasen, vanligen andelar efter kön, och om de ingår med skillnad eller nivå:

- Eftergymnasial utbildning, skillnad
- Förvärvsarbete, skillnad
- Arbetsökande, skillnad och nivå
- Medelinkomst tkr (sammanräknad förvärvsinkomst) skillnad
- Låga inkomster (under 50% av medianinkomst), nivå
- Ojämn könsfördelning på näringsgrenar (SNI1), skillnad
- Dagar med föräldrapenning, könsandel, skillnad
- Dagar med tillfällig föräldrapenning, könsandel, skillnad
- Ohälsotal (ohälsodagar), skillnad och nivå
- Unga vuxna, 25-34 år, skillnad
- Kommunfullmäktige, könsandel, skillnad
- Kommunstyrelse, könsandel, skillnad
- Egna företagare med minst 10 sysselsatta (nattbef.), könsandel, skillnad

År	Indexvärde	Placering
2002	186	277
2003	159	201
2005	163	215
2006	179	260

Kommentar: År 2002 låg Orust på plats 277 vilket sedan har förbättrats, för att försämrats igen 2006. Skillnaden i medelinkomst, ojämn könsfördelning i näringsgrenar, nivån på ohälsotalet, könsandelen i KS och KF är exempel på parametrar som gör att Orust har ett högt indexvärde. Mer finns allt läsa på http://www.scb.se/templates/pressinfo_180552.asp

Trygga och goda uppväxtvillkor

Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barns och ungdomars hälsa och för folkhälsan på lång sikt. Det är viktigt att den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar uppmärksammas särskilt, liksom utvecklingen av barns och ungdomars levnadsvanor.

Det finns en mycket påtaglig ojämlikhet när det gäller barns hälsa. Det har visat sig att hälsan under de första levnadsåren sannolikt har stor betydelse för hälsoutvecklingen senare under livet.

Antal barn och ungdomar som har placerats i familjehem

	Barn 0-12	Ungdom 13-20 år	Summa	Antal vård dygn
2004	5	13	18	5278
2005	4	11	15	4618
2006	3	14	17	3434
2007	6	27	33	7400*

* Fr.o.m. 2007 ingår här ensamkommande flyktingbarn som familjehemsplacerats.

Antal barn och ungdomar som har placerats i HVB-hem (institution)

	Barn 0-12	Ungdom 13-20 år	Summa	Antal vård dygn
2004	1	21	22	4420
2005	1	14	15	3138
2006	3	17	20	4238
2007	5*	40**	45	8560***

* Fr.o.m. 2007 ingår även placeringar på Gårevik (ensamkommande flyktingbarn) (1)

** Fr.o.m. 2007 ingår även placeringar på Gårevik (ensamkommande flyktingbarn) (19)

*** Fr.o.m. 2007 ingår även placeringar på Gårevik (ensamkommande flyktingbarn) (3247)

Kommentar: I jämförelse med andra kommuner av samma storlek som Orust så har Orust en högre andel av barn och ungdomar som är institutions- och familjehemsplacerade. Tonåringarna har kommit till socialtjänstens kännedom genom missbruk och kriminalitet, ofta via skola eller polis. Problemet för dessa tonåringar är att socialtjänsten inte haft kännedom om hur de haft det förrän de begått brott eller situationen i skolan blivit sådan att skolpersonalen inte längre kunnat hantera situationen då kan placering utanför hemmet vara enda alternativet eftersom det ofta inte finns någon bra familjerelation att bygga på.

Observera att i 2007 års siffror ingår även placeringar och familjehemsplaceringar för de som är boende på Gårevik som är ett boende för ensamkommande flyktingbarn.

Antal anmälningar till socialtjänsten

	Barn 0-12		Ungdom 13-20 år		Summa	
2004	32	9	61	25	93	34
2005	68	22	73	36	141	58
2006	64	17	80	22	144	39
2007	67	26	94	42	161	71

Siffror i kursiv stil – Beslut att ej inleda utredning

Kommentar: Sedan 2004 har socialtjänsten strävat efter att försöka nå de mindre barnen genom ett samarbete med Barn- och utbildningsförvaltningen, vilket har börjat ge resultat. Det har inkommit fler anmälningar när det gäller små barn 2007 än under tidigare år vilket i detta fall är positivt, eftersom en tidig upptäckt nästan alltid innebär lägre kostnader för åtgärden.

Under hösten 2006 med start i Folkhälsorådet och ”Vårt framtida Orust” påbörjades en diskussion om ungdomssituationen på Orust. Detta utifrån hur fritidsgårdspersonal, Polis och socialtjänst upplevde situationen för ungdomar på Orust. Resultatet av detta blev att kommunen satsade på att anställa en ungdomsutvecklare under 2 års tid som skall arbeta med att förbättra förutsättningarna att vara ung på Orust. Att skapa mötesplatser, hitta goda fritidsalternativ, förbättra samverkansformerna, få ingång Nattvandrarerna är exempel på vad ungdomsutvecklaren skall arbeta med. Projektjänsten ligger under kommunstyrelsen och projektet stöds av Ungdomsstyrelsen.

Andel med godkända betyg i kärnämnen i skolår 9

Behöriga till nationellt program (anges i %)

	Orust	Riket
2002	97,0	89,5
2003	91,2	89,9
2004	87,6	89,6
2005	93,6	89,2
2006	86,0	89,5
2007	94,3	89,1

Källa: Barn- och utbildningskontoret

Kommentar: Att ha möjlighet att skaffa sig en utbildning har ett stort samband för hälsan och framtidsutsikterna för de unga. År 2006 var det en lägre andel av eleverna som hade behörighet till nationellt program och som erbjöds att gå i det individuella programmet. Andelen behöriga har ökat igen vilket är positivt.

Ekonomisk och social trygghet

Ekonomisk och social trygghet är en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsan. Ekonomisk stress och social otrygghet orsakar ohälsa, framför allt psykisk ohälsa, och leder till ökad ojämlikhet i hälsa.

Att ha ett arbete eller en meningsfull sysselsättning är en viktig del av livet och en förutsättning för en god hälsa. Det är viktigt att unga får inträde till arbetslivet.

Det finns ett starkt samband mellan utbildningsnivå och hälsa. Det finns studier som visar att bland lägre utbildade är ohälsa betydligt vanligare än bland högre utbildade.

Utbildningsnivå – eftergymnasial utbildning

Unga vuxna 18-24

(anges i %)

Orust	Kvinnor	Män	Totalt
2002	11,8	3,4	7,2
2003	9,0	7,1	8,0
2004	8,1	7,9	8,0
2005	9,3	6,8	8,0
2006	8,6	6,6	7,5
2007	9,7	5,9	7,7

Källa: SCB

Unga vuxna 18-24

(anges i %)

Riket	Kvinnor	Män	Totalt
2002	21,1	14,7	17,8
2003	21,6	15,1	18,3
2004	21,6	15,0	18,2
2005	21,1	14,5	17,7
2006	20,2	13,9	17,0
2007	19,8	13,7	16,7

Källa: SCB

Vuxna 25-64

(anges i %)

Orust	Kvinnor	Män	Totalt
2002	28,1	19,6	23,7
2003	29,3	20,2	24,6
2004	30,1	20,8	25,3
2005	31,2	21,2	26,1
2006	32,3	21,4	26,8
2007	32,6	21,9	27,2

Källa: SCB

Vuxna 25-64

(anges i %)

Riket	Kvinnor	Män	Totalt
2002	34,5	29,4	31,9
2003	35,6	30,0	32,8
2004	36,7	30,7	33,7
2005	37,8	31,4	34,5
2006	38,7	31,8	35,2
2007	39,8	32,4	36,0

Källa: SCB

Kommentar: När det gäller utbildningsnivån ligger den betydligt lägre än riket. Detta kanske kan förklaras med att det finns begränsade möjligheter att utbilda sig på Orust och att man flyttar iväg under den perioden i livet., vilket man kan se i befolkningspyramiden.

Arbetslöshet

(anges i %)

Orust	Totalt		18-24 år	
	Arbetslösa	Program	Arbetslösa	Program
2002	2,4	1,0	4,3	1,1
2003	2,7	0,8	6,3	0,8
2004	2,4	1,1	5,5	1,1
2005	3,0	1,2	6,3	0,4
2006	2,3	1,3	4,6	0,8
2007	1,9	0,6	3,8	0,7

Riket	Totalt		18-24 år	
	Arbetslösa	Program	Arbetslösa	Program
2002	3,3	2,1	4,6	2,5
2003	3,9	1,6	5,9	1,9
2004	4,2	1,9	5,8	2,5
2005	4,3	2,2	6,1	3,1
2006	3,5	2,1	5,2	1,9
2007	2,8	1,0	4,2	1,0

Källa: AMV

Kommentar: När det gäller antalet arbetslösa ligger Orust kommun lägre än riket. Orust kommun kommer att under 2008 starta en arbetsmarkandsgrupp som syftar till att ge personer som inte har kommit in eller förlorat kontakten med arbetslivet ett arbete, praktik eller utbildning samt erbjuda stöd som ger möjlighet till inträde på arbetsmarknaden.

Hushåll med försörjningsstöd

Antal hushåll med försörjningsstöd år 2005 – 2007

	Antal hushåll	Med barn
2002	276	90
2003	256	76
2004	261	81
2005	238	65
2006	243	73
2007	268	75

Källa: Sociala omsorgsförvaltningen

Kommentar: Antal hushåll med försörjningsstöd har ökat något under 2007. De flesta hushåll som har försörjningsstöd är män utan barn.

Ökad hälsa i arbetslivet

En viktig förutsättning för en god hälsa är att ha en god arbetsmiljö.

Ett bra arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor minskar den arbetsrelaterade ohälsan och bidrar till en allmänt förbättrad folkhälsa samt minskar de sociala skillnaderna i ohälsa.

Ohälsotalet

	Antal ohälsodagar	
	Orust	Riket
2001-12	48,1	40,7
2002-12	50,4	43,0
2003-12	51,0	43,2
2004-12	49,2	42,5
2005-11	48,1	41,7
2006-12	46,3	39,9
2007-12	43,3	38,3

Källa: Försäkringskassan

Ohälsodagar är antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning (före år 2003 förtidspension och sjukbidrag) från socialförsäkringen per försäkrad. Ohälsotalet kan tolkas som antalet som ohälsodagar per person och år. Alla dagar är omräknade till heldagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag. Ohälsotalet innehåller INTE dagar med sjuklön från arbetsgivare - de två första sjukveckorna är alltså exkluderade.

Kommentar: Jämfört med riket ligger Orust kommun högt när det gäller antalet ohälsodagar, men följer samma trend som övriga Sverige att det sjunker och är en av de kommuner i Sverige där ohälsotalet har sjunkit mest det senaste året.

Sunda och säkra miljöer och produkter

Sunda och säkra miljöer och produkter är av grundläggande betydelse för folkhälsan. Att känna sig trygg är viktigt på många sätt. En hög brottslighet är ett hot mot tryggheten och vittnar om ett samhälle med alltför många som lever i ett utanförskap. Kvinnofrid - hot och våld i nära relationer är ett stort folkhälsoproblem med ett stort mörkertal. Problemet har alltid funnits men uppmärksammades inte på allvar förrän på 1990- talet. Tidigare ansåg man att mäns våld mot kvinnor var en privat angelägenhet.

Antal anmälda brott

Antal brott per 100 000 av medelbefolkningen

Orust	Totalt antal brott	Våldsbrott	Kvinnofridskränkning			
2000	5093	766	233	35	0	
2001	7419	1117	345	52	0	
2002	7517	1135	377	57	13	2
2003	6547	991	291	44	0	
2004	6451	978	429	65	13	2
2005	8106	1230	428	65	13	2
2006	7151	1086	487	74	13	2
2007	6650	1015	387	59	26	4

Siffror med kursiv stil - antal brott

Antal brott per 100 000 av medelbefolkningen

Riket	Totalt antal brott	Våldsbrott	Kvinnofridskränkning			
2000	13647	1210821	855	75874	13	1147
2001	13304	1183484	881	78407	17	1513
2002	13761	1228192	881	78407	18	1572
2003	14013	1255335	935	83782	21	1860
2004	13885	1248743	957	86107	23	2068
2005	13753	1241843	1043	94205	24	2152
2006	13490	1224958	1081	98154	26	2384
2007	14112	1290405	1137	103952	27	2507

Källa Brå

Siffror i kursiv stil - antal brott

Kommentar: Antalet anmälda brott har minskat på Orust under 2007, framför allt när det gäller våldsbrott. Den bilden bekräftas även av Polisen som ser en minskning av brottsligheten på Orust.

Socialtjänsten har tillsammans med Polisen gjort insatser som man tror har haft betydelse för att minska brottsligheten.

Antalet kvinnofridskränkningar har ökat under 2007, viket kan förklaras med att allt fler kvinnor anmäler om de har blivit utsatta för våld i nära relationer. Det är ändå inte en rättvis bild av hur många som egentligen är utsatta, det finns ett stort mörkertal.

Orust kommun arbetar utifrån den kvinnofridsplan som är antagen i Kommunfullmäktige som fokuserar på utbildning, samverkan och information. Socialtjänsten arbetar med att stödja de kvinnor, barn och män som är i behov av stöd och hjälp och samarbetar med Polis och kvinnojourer.

Antal anmälda kvinnofridsärenden hos socialtjänsten

	Antal
År 2005	11
År 2006	13
År 2007	8

Källa: Sociala omsorgsförvaltningen

Olycksfall och tillbud inom Barn- och utbildningsförvaltningens verksamhetsområde

	Antal
2003	119
2004	158
2005	232
2006	290
2007	364

Kommentar: Antalet rapporter avser rapporter av olycksfall och tillbud både när det gäller personal och elever inom förvaltningen verksamhet, men majoriteten av rapporterna handlar om olycksfall och tillbud avseende elever (277) och företrädesvis pojkar (200). De flesta av olycksfallen inträffar inomhus under pågående verksamhet.

Simkunnighet

Andel simkunniga är ett mått på hur många elever i år 5 som har uppnått skolplanens mål att kunna simma och hantera nödsituation i vatten.

Skolår 5	%
2004	90
2005	97
2006	97
2007	98

Källa: Barn- och utbildningsförvaltningen

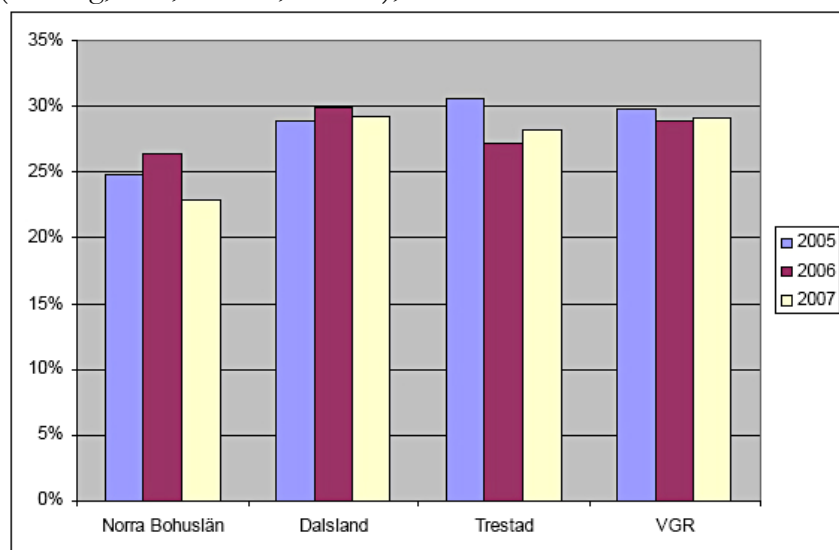
Kommentar: 98 % av eleverna år 2007 kan simma vilket är positivt, det är också viktigt ur den synvinkeln att det en bra form av fysisk aktivitet.

En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården har stor betydelse för den långsiktiga hälsoutvecklingen genom sin specifika kompetens, sin auktoritet, breda kunskap och stora kontaktyta gentemot befolkningen. Positiva effekter av fysik aktivitet har varit kända sedan en lång tid och har vetenskapligt förstärkts de senare åren. Andra livsstilsfrågor som påverkar vår hälsa är rökning, alkohol och kost.

Sveriges kommuner och landsting genomför tillsammans med landsting och regioner en mätning av svenska folkets inställning till hälso- och sjukvård. Undersökningen går under namnet "Vårdbarometern" och bygger på telefonintervjuer.

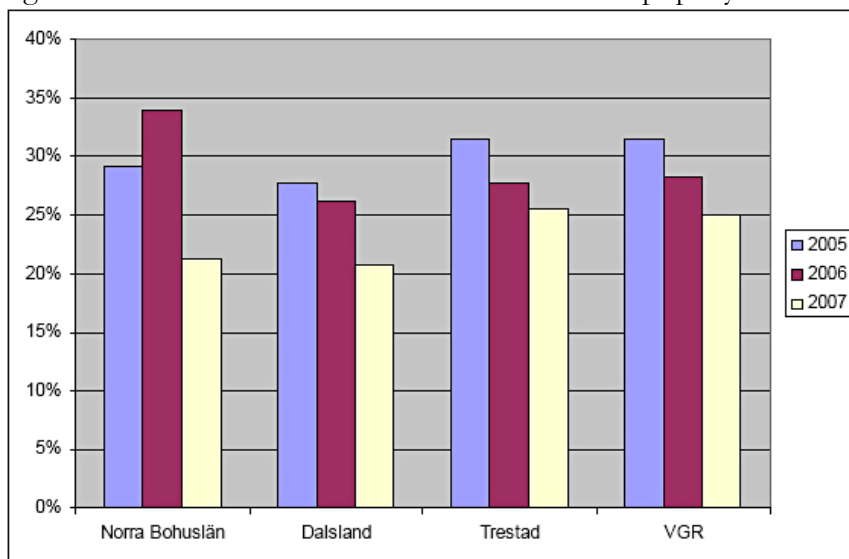
Figuren nedan visar andelen besök i vården där läkaren/sjuksköterskan tagit upp livsstilsfrågor (rökning, kost, alkohol, motion), 2005-2007

Källa: Vårdbarometern

Kommentar: Ungefär en tredjedel av alla personer som besökt vården det senaste året i samband med besöket har diskuterat livsstilsfrågor. Minst vanligt är denna typ av samtal i Norra Bohuslän.

Figuren nedan visar andelen som dessutom fått recept på fysisk aktivitet, 2005-2007

Källa: Vårdbarometern

Kommentar: Följdfrågan om recept på fysisk aktivitet skrivits ut vid besöket visar genomgående en neråtgående trend från 2005-2007. En förklaring kan vara att uppmärksamheten om Fyss/FaR var störst vid införandet 2005 samt att arbetet kommit olika långt på olika håll. Den största nedgången har inträffat i Norra Bohuslän.

I februari 2005 startade Folkhälsorådet i samarbete med Apoteket och föreningslivet upp ett arbete med Fysik aktivitet på Recept. Fysioteket finns på Apoteket och har öppet en förmiddag/vecka. Läkare, sjukgymnaster och sjuksköterskor är förskrivare. 25 patienter togs emot på Fysioteket år 2007 vilket är en minskning sedan tidigare.

Gott skydd mot smittspridning

Samhällets skydd mot smittsamma sjukdomar måste behålla en hög nivå för att inte de framsteg som gjorts i fråga om att minska förekomsten av smittsamma sjukdomar skall gå förlorade. Insatser för att förebygga smittspridning är en del av folkhälsoarbetet och därmed viktigt för att nå det övergripande folkhälsomålet. Vaccinationer är en viktig del i hälsoarbetet.

Barnvaccinationer MPR (anges i %)

	Orust	Riket
Under 2002		
Barn födda 2000	91,0	90,5
Under 2003		
Barn födda 2001	90,6	93,5
Under 2004		
Barn födda 2002	93,3	94,5
Under 2005		
Barn födda 2003	94,0	95,0

Fotnot: Siffrorna för MPR (mässling, påssjuka och röda hund) avser andel (%) barn födda som fått en injektion med kombinerat vaccin mot mässling, påssjuka och röda hund.

Kommentar: Vaccinationerna har ökat och följer rikets siffror vilket är positivt. Det finns alltid en grupp av föräldrar som väljer bort vaccinationer av olika skäl.

Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa

Möjligheten till trygg och säker sexualitet är grundläggande för individens upplevelse av hälsa och välbefinnande och samhället måste värna om de framsteg som gjorts inom områden som sex- och familjeplanering och mödrahälsovård, samlevnadsundervisning,

Aborter bland 15-19-åringar

	Orust	Riket
1999-2003	14,8	22,7
2000-2004	19,9	23,8
2001-2005	20,3	23,2

Källa: FHI

Fotnot: Antal aborter per 1000 kvinnor. Medelvärden för respektive period.

Kommentar: Antalet tonårsaborter ligger på Orust under riksgenomsnittet.

Ungdomsmottagningen på Orust bedriver ett aktivt utåtriktat förebyggande arbete. De träffar alla högstadiel eleverna och ämnen som kärlek och sexualitet tas upp.

Ökad fysisk aktivitet och goda matvanor

Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god hälsoutveckling. Det är viktigt att samhället utformas så att det ger förutsättningar för en ökad fysisk aktivitet för hela befolkningen. Fysisk aktivitet är också viktigt för att motverka övervikt och fetma som är ett stort folkhälsoproblem.

Idrott och hälsa

Andel elever som uppnått det nationella målet i ämnet idrott och hälsa i skolår 9

	Orust			Riket		
	Flickor	Pojkar	Samtliga	Flickor	Pojkar	Samtliga
2002	92,1	94,9	93,5	91,5	93,8	92,7
2003	93,8	96,6	95,3	91,3	93,9	92,6
2004	96,1	92,9	94,4	91,9	94,0	93,0
2005	92,2	96,6	94,5	91,7	94,0	92,9
2006	86,4	92,7	89,4	93,0	93,7	92,3
2007	85,1	93,6	89,5	91,9	93,6	92,8

Kommentar: År 2006 och 2007 är det färre antalet elever än tidigare som har uppnått det nationella målet i idrott och hälsa och då är det framför allt flickorna som har en lägre andel än riket. I en mätning som elevhälsan har gjort tillsammans med Orust nya närsjukvård så visar det att 20 % av flickorna i år 4 har övervikt.

Orust kommun deltar tillsammans med ett 30- tal andra kommuner och stadsdelar i Västra Götalands satsning Skolmatsakademien, som har startats för att främja skolmåltiden och goda matvanor i skolan. Att förmedla en positiv attityd till skollunchen och öka kunskapen om hur valet av livsmedel påverkar vår hälsa och miljö är också en del av målet.

Orust kommun arbetar också utifrån regeringens mål att öka andelen ekologiska livsmedel i offentlig sektor till 25 % och är med i ett nätverk för stöd i det arbetet. Under år 2007 var 2 % av den totala budgeten för kostenheten ekologiska livsmedel

Minskat bruk av tobak, alkohol och droger

Att begränsa alkoholens negativa effekter, minska tobaksbruket samt verka för ett narkotikafritt samhälle har länge varit viktiga folkhälsofrågor och naturliga delar av välfärdspolitiken. Inte sällan är det samma personer som utgör riskgrupp för missbruk av olika beroendeframkallande medel.

Sedan 1990 har en drogvanundersökning genomförts i år 8 i Orust kommuns skolor. Några av svaren redovisas nedan.

Drogvaneundersökning år 8

Pojkar

	Inte druckit	Druckit 1 gång	Druckit flera gånger
2000	27	18	55
2001	30	10	60
2002	36	21	43
2003	48	10	42
2004	46	9	45
2005	46	6	48
2006	54	13	33
2007	49	15	36
2008	53	13	36

Flickor

	Inte druckit	Druckit 1 gång	Druckit flera gånger
2000	21	29	50
2001	27	14	59
2002	27	22	51
2003	34	12	54
2004	45	12	43
2005	38	12	50
2006	40	15	45
2007	49	15	36
2008	46	11	43

Kommentar: Det är fler och fler elever i år 8 som säger att de inte har druckit vilket är väldigt positivt. Enkäten används som diskussionsunderlag i skolundervisningen.

I Orust kommun finns sedan år 2000 en samordnare för det alkohol- och drogförebyggande arbetet, anställd på barn- och utbildningsförvaltningen, som arbetar med frågor som föräldrastöd, att integrera livskunskap som ett ämne i skolan, rattonykterhet och andra frågor som rör det alkohol- och drogförebyggande arbetet.

Drogvaneundersökning år 9

Orust kommun genomförde år 2007 tillsammans med Lysekil, Munkedal, Sotenäs, Tanum och Strömstads kommuner en drogvaneundersökning i år 9. Orust har inte varit med i undersökningen tidigare och har därför inga jämförelsetal från tidigare år. Alkoholkonsumenter är den som anger att hon eller han minst 1gång/år eller mera sällan dricker antingen ett glas öl, 2 cl sprit eller vin eller 5 cl starkcider.

Andel alkoholkonsumenter

	Orust Pojkar	Norra Bohuslän* Pojkar	Orust Flickor	Norra Bohuslän* Flickor	Riket Pojkar	Flickor
2007	81%	69%	83%	78%	64%	66%

Källa: Drogvaneundersökning, Per Blanck 2007

*I norra Bohuslän ingår kommunerna Munkedal, Tanum, Lysekil, Strömstad, Sotenäs och Orust.

Kommentar: Orust har en högre andel alkoholkonsumenter både i jämförelse med kommunerna i norra Bohuslän och i riket.

Andel som skolkar frekvent

	Orust Pojkar	Norra Bohuslän* Pojkar	Orust Flickor	Norra Bohuslän* Flickor	Riket Pojkar	Flickor
2007	20%	12%	21%	14%	-	-

Källa: Drogvaneundersökning, Per Blanck 2007

*I norra Bohuslän ingår kommunerna Munkedal, Tanum, Lysekil, Strömstad, Sotenäs och Orust.

Kommentar: Orust ligger högre när det gäller andelen som skolkar frekvent än jämförelsegruppen. Var femte elev har uppgett att de skolkar en gång i månaden eller oftare.

Trivsel i skolan

	Orust Pojkar	Norra Bohuslän* Pojkar	Orust Flickor	Norra Bohuslän* Flickor	Riket Pojkar	Flickor
2007	72 %	76 %	69 %	71 %	-	-

Källa: Drogvaneundersökning, Per Blanck 2007

*I norra Bohuslän ingår kommunerna Munkedal, Tanum, Lysekil, Strömstad, Sotenäs och Orust.

Kommentar: Det är något lägre andel flickor än pojkar som uppger att de trivs bra eller mycket bra i skolan.

Andel som kört berusad på moped

	Orust Pojkar	Norra Bohuslän* Pojkar	Orust Flickor	Norra Bohuslän* Flickor	Riket Pojkar	Flickor
2007	27%	20%	26%	13%	-	-

Källa: Drogvaneundersökning, Per Blanck 2007

*I norra Bohuslän ingår kommunerna Munkedal, Tanum, Lysekil, Strömstad, Sotenäs och Orust.

Kommentar: Andelen som har kört moped berusade är alarmerande hög och är högre än jämförelsegruppen. Var fjärde elev har svarat att de har kört moped berusade.

Andel som åkt med alkoholpåverkad bilförare

	Orust Pojkar	Norra Bohuslän* Pojkar	Orust Flickor	Norra Bohuslän* Flickor	Riket P	F
2007	16%	16%	36%	20%	-	-

Källa: Drogvaneundersökning, Per Blanck 2007

*I norra Bohuslän ingår kommunerna Munkedal, Tanum, Lysekil, Strömstad, Sotenäs och Orust.

Kommentar: En tredjedel av flickorna har svarat att de har åkt med berusade bilförarna vilket även detta är alarmerande siffror och högre än jämförelsegruppen.

Andel föräldrar som bjudit/låtit barnen få smaka

	Orust Pojkar	Norra Bohuslän* Pojkar	Orust Flickor	Norra Bohuslän* Flickor	Riket P	F
2007	27%	23%	17%	21%	-	-

Källa: Drogvanundersökning, Per Blanck 2007

*I norra Bohuslän ingår kommunerna Munkedal, Tanum, Lysekil, Strömstad, Sotenäs och Orust.

Kommentar: En högre andel av pojkarna och en lägre andel av flickorna, jämfört med kommunerna i norra Bohuslän, har svarat att de har fått smaka/blivit bjudna på alkohol hemma. Det är vilseledande att tro att om man får smaka hemma så lär man sig att dricka alkohol på ett lagom sätt, det har visat sig att det är tvärtom. Om man får smaka hemma är det större risk att man konsumerar mer alkohol i andra sammanhang.

De vuxnas attityder till alkohol har stor betydelse för våra ungdomars alkoholvanor. Alkoholkonsumtionen i Sverige har ökat dramatiskt sedan mitten av 1990-talet. År 1996 uppskattades den totala årliga konsumtionen till 8,4 liter ren (100 procent) alkohol per invånare 15 år och äldre. År 2005 låg nivån på 10,2 liter. En ökad försäljning på Systembolaget är en betydande orsak till den ökade konsumtionen på senare år, men även restaurangförsäljningen och resandeförseln har ökat.

Folkhälsorapport

För att ytterligare beskriva hälsoläget i en kommun eller region behövs förutom hårddata en uppfattning om hur befolkningen upplever sin egen hälsa. Att ha en god hälsa är väldigt subjektivt och är påverkat av många faktorer.

Folkhälsoinstitutet och Sveriges kommuner och landsting har tagit initiativet till en nationell befolkningsenkät ”Hälsa på lika villkor”.

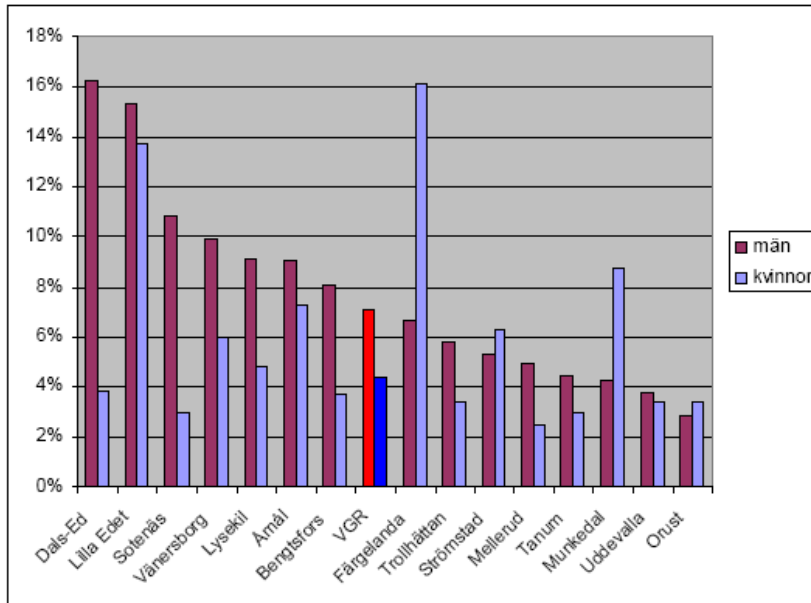
Enkäten innehåller ett 70-tal frågor om fysiskt och psykiskt välbefinnande, tandvård och bårdutnyttjande och levnadsvanor.

Enkäten har skickat ut slumpmässigt till personer 16- 84 år. 10 800 enkäter skickades ut i Fyrbodalsområdet. 6 500 svarade, så bortfallet var 40 %.

Enkätsvaren har lagts ihop för tre år 2004 – 2006 eftersom urvalet är lågt, i Orust kommun så har 564 svarat under de åren.

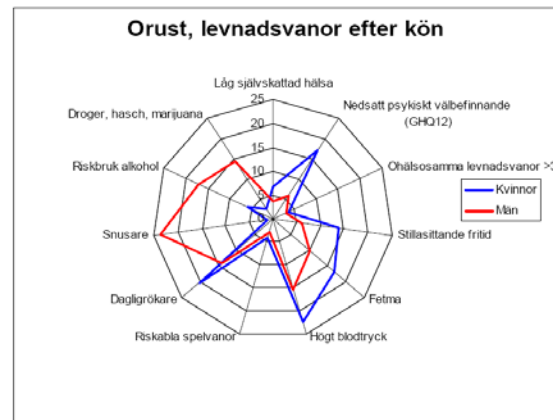
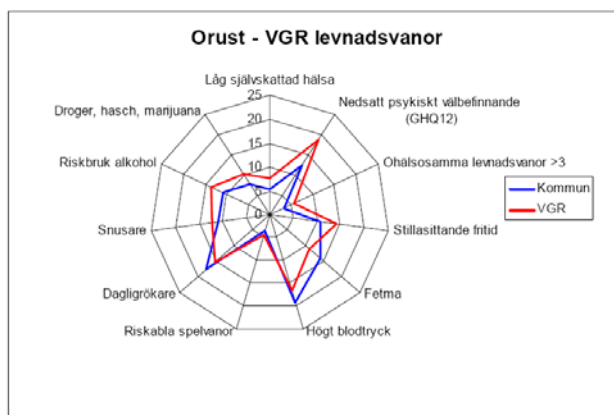
I enkätundersökningen så framkommer att Orust har den lägsta andelen av befolkningen i Fyrbodal som har flera sammanräknade ohälsosamma levnadsvanor, vilket är positivt. Se bilden nedan. Med ohälsosamma vanor avses riskkonsumtion av alkohol, daglig rökning, fetma, stillasittande fritid och ett litet intag av frukt och grönt.

Andel av befolkningen med ansamling av 3 till 5 ohälsosamma levnadsvanor 2004-2006

Källa: Folkhälsorapport 2007

Jämfört med Västra Götalandsregionen har Orust kommun färre med lågt skattad hälsa och som uppger psykisk ohälsa, men också färre som snusar, missbrukar alkohol och droger, vilket är positivt. Det är dock fler med fetma, som har lågt blodtryck samt dagligrökare. Se bilder nedan.

Källa: Folkhälsorapport 2007

Rapporten i sin helhet hittar ni på:

<http://www.vgregion.se/upload/Hälso-%20och%20sjukvårdskansliet%20Uddevalle/Folkhälsorapport%20ny.pdf>